

מעשה המשפט

Marcos y Lety Amiga

Velas: 7:38 pm
Fin Shabat 1: 8:29 pm - R”T: 9:03 pm
Fin Shabat 2: 8:40 pm - R”T: 9:08 pm

Maasé Bet Din

Daño causado por el mal de ojo

Caso: La Sra. Friedman tenía la mesa de Shabat preparada desde el viernes temprano, parecía un fino banquete para su familia, todo un lujo. De pronto una de las vecinas pasó a visitar a la Sra. Friedman y al ver la preciosa mesa quedó impresionada y no pudo contener el comentario, *nunca vi una mesa de Shabat así como la tuya, esta muy bonita*. Después de 5 minutos de que la vecina se fue la mesa se partió en dos de forma anormal, todos entendieron claramente que se rompió por culpa del Ain Ará (mal de ojo) de la vecina.

Pregunta: La Sra. Friedman consultó con un Dayan, ¿puedo reclamar y cobrar el costo de la mesa a la vecina, ya que obviamente fue dañada por culpa del Ain Ará de ella?

Respuesta: La Guemará (ב”מ קד.) menciona está prohibido ver la cosecha del compañero, Rash”i explica que dicha prohibición es por cuanto que puede la persona dañar la cosecha al verla con el Ain Ará.

Los Ajaronim dieron varias explicaciones sobre el funcionamiento del daño por Ain Ará. 1. Cuando la persona ve el éxito del compañero provoca que, en el momento que decreten en el Shamaim que el compañero pierda su éxito, sea por culpa de haberle puesto el ojo (הזוי”א ליקוטים חוי”מ סי’ כ”א ד”ה שם יהבר). 2 El mal de ojo es una fuerza espiritual dañina que es causada por el simple hecho de visualizar las posesiones del compañero, siempre y cuando no haya algo que interrumpa entre la persona y el objeto, ya que de esa manera no es posible dañar al compañero (תו”ח ב”מ פד. ד”ה מה, נתיבות עולם נתיב עין יפה פ”א). 3. El mal de ojo puede interferir sobre el Mazal, y provocar que el Mazal caiga (עץ יוסף ב”מ פד.). 4. La persona al provocar que su compañero lo envíe y se fije en lo que él tiene, eso causa que finalmente el mismo pierda (מכתב מאליהו ח”ג עמ’ 314).

Aunque está prohibido provocar el mal de ojo a su compañero, si queremos obligar a pagar un daño causado por eso, aparentemente no es tan fácil hacerlo ya que según el motivo 3 anteriormente mencionado el mal de ojo no es daño directo causado por la persona, sino únicamente provoca una pérdida, que es considerada Gramá y está exento de pagar, y más aún según el motivo 4 la persona misma se auto provoca el daño al provocar la envidia en su compañero y obvio que no podemos cobrarle al compañero cuando él ni siquiera causó el daño. Más todavía, sumando la opinión del Ramba”m que toda esta prohibición no es sino únicamente un tema de Jasidut y no según la Halajá. También encontramos la opinión del Jojmat Shelomó (גלין שו”ע שו”ח) que un daño que no es reconocido por todo el mundo sino únicamente por los Yehudim no es considerado daño, y ya que el Ain Ará no es reconocido por todos, el que daña por causa del Ain Ará está exento de pagar [1].

Halajá: Aun en el caso que seguro el daño haya sido causado por el Ain Ará, la persona que lo provocó está exenta de pagar el daño, por lo tanto la vecina no tiene que pagar la mesa rota.

[1] ואיברא דבספר ערוה”ש סי’ שע”ח סעי’ א’ כתב דהמזיק ע”י עין הרע חייב מדיני שמים עיי”ש. ואפשר דהוא מטעם גרמא דפטור מדיני אדם וחיוב לצאת ידי שמים, וצ”ע.

Halajá Lemaasé

Pregunta: ¿Por qué se acostumbra a hacer Hatarat Nedarim antes de Rosh hashaná?

Respuesta: El Zohar (פקודי דף רמ”ט ע”ב) escribe que la persona que Bar Minan tiene decretado Jerem o Neziáf su Tefilá no es escuchada, por lo tanto los Poskim dijeron que es una buena costumbre hacer Hatarat Nedarim antes de Rosh Hashaná. Hay quien acostumbró a hacerla dentro del mes de Elul, y escogieron el día de Erev Rosh Hashaná y lo aluden al Pasuk que habla de la prohibición de trasparar lo que la persona promete que dice “Ló Yajel Debaró Kejol”, siendo que las ultimas letras de estas 4 palabras forman la palabra Elul en hebreo, y así es la costumbre en algunas comunidades Ashkenazim (רכ”י תקפ”א את כ”א)

(בשם השו”ך פרי מטות, הוב”ד בכה”ח את שם את י”ט).

Pero otras comunidades acostumbran a hacer Hatarat Nedarim 40 días antes de Rosh Hashaná (19 Av) siendo que son los días que no se escucha su Tefilá en caso que tenga un mal decreto. y de esa manera llegar a Rosh Hahsaná limpios de cualquier impedimento para que las Tefilot sean recibidas (כה”ח שם את י”ב).

También se acostumbra a hacer en Rosh Jodesh Elul (domingo 28/Ago), que son 40 días antes de Yom Kipur (שם).

Halajá: Hacemos Hatarat Nedarim 40 días antes de Rosh Hashaná y 40 antes de Kipur para anular cualquier impedimento de que la Tefilot sean recibidas.

Maasé Sheaya

El nuevo “pobre”

Jonathan es gerente de una tienda, lleva una vida bastante buena en general, buen sueldo, salud y amigos. El único problema era, que su hija mayor ya tenía varios años tratando de casarse, pero lo mas curioso era, que varios muchachos querían salir con ella, pero sea quien sea, cuando estaban a punto de comprometerse todos la dejaban sin explicación alguna. Esta situación ponía muy nervioso a Jonathan y su esposa, por lo que decidieron visitar a Rab Abraham Hamalaj, el Rab era reconocido por sus consejos y Yeshuot.

Al escuchar el problema, el Rab dijo, “Jonathan, vístete cómo pobre y ve a donde los pobres se reúnen a comer, platica con ellos, eso bastara para encontrar la solución”, sin más explicaciones el Rab se retiró. Jonathan no tuvo de otra más que acatar el extraño consejo del Rab.

Jonathan llegó al lugar indicado, se percató que poco a poco se llenaba de gente sin recursos que llegaban a comer, una organización se encargaba a diario de darles lo básico a toda esta gente que no tenía ni lo que comer. De pronto un señor se le acercó a Jonathan y le comentó “bienvenido, me doy cuenta que eres nuevo aquí, puedes comer y beber lo que necesites, es gratis, y con respecto a las Tzedakot te voy a orientar un poco, hay varias personas a las que puedes ir a pedir Tzedaká, unos dan más otros menos, pero con Jonathan el gerente, nunca vayas, es un codo, nunca quiere dar nada, por más que hemos querido ablandar su corazón no hemos podido, bien sabemos que Jonathan tiene una hija casadera, pero con cada pretendiente que sale, nosotros hacemos lo posible que no se case, nos acercamos con la familia del novio y le decimos toda la verdad sobre quien realmente es Jonathan”, al escuchar esto Jonathan se puso rojo, y entendió todo, sabía que tenía que cambiar su forma de ser, todo eso era verdad, su trato con los pobres no era el mejor.

Jonathan salió de ahí decidido a cambiar, empezó a dar Tzedaká cómo se debe, lo necesario a cada pobre y con una sonrisa.

Este cambio de actitud también influyó en los pobres los cuales dejaron de difamar en su contra, y prontamente la hija mayor de Jonathan se casó.

בירור הלכה בענין תפילין ביום קבורה שאינו יום מיתה

תוב במס' ברכות (דף יא.) אמר רבי אבא בר זבדא אמר רב אבל חייב בכל המצות האמורות בתורה, חוץ מן התפילין, שהרי נאמר בהם פאר, שנאמר: פארך חבוש עליך (יחזקאל כ"ד). ומפרש רש"י: חוץ מן התפילין, שנאמר בהם פאר ליחזקאל: פארך חבוש עליך וגו', וכיון דבעו פאר, ואכל מתגולל בצערו בעפר אין זה פאר.

ובשאלות דרב אחאי (פ"ו ויחי שאלתא ל"ה) כתוב ואמר רבי אבא בר זבדא אמר רב אבל חייב בכל מצות האמורות בתורה חוץ מן התפילין מפני שהן פאר, והני מילי יום ראשון דעיקר אבלות יום ראשון הוא דכתבי ואחריתא כיום מר, רואים מהשאלות שהעיקר הלימוד של איסור הנחת תפילין הוא רק ביום הראשון.

ועיין ברשב"א (כתובות דף ו'): שמסביר דמדאמר ליה רחמנא ליחזקאל פארך חבוש עליך מכלל דבעלמא אסור ומה שפירש"י ז"ל שנאמר בהם פאר ואכל מעולל בעפר קרנו וראשו ואינו בדין לשים פאר על האפר לאו למימרא דמהכא תיפוק לן איסור תפילין אבל אלא טעמא דמילתא קאמר וטעמיה דקרא קא דריש, ועוד עיין בתוס' בכתובות שם ובתוס' הרא"ש במס' ברכות דף י"א. ד"ה חוץ.

ועיין ברמב"ן בתורת האדם (שער האבל ענין האבלות ס"ז), שמסביר שמה שאכל רק אסור ביום א' הוא משום דעיקר מרא' חד יומא דכתבי ואחריתא כיום מר וכן כתבו הגאונים ז"ל בחיבוריהם ובתשובות שלהן.

ולמעשה הרמב"ם בהל' אבל פ"ד הי"ט כתב שהאבל ביום ראשון בלבד אסור להניח תפילין, וכן כתב הטור (או"ח סי' ל"ח) שאכל ביום הראשון פטור מכאן ואילך חייב אפילו באו פנים חדשות, והשו"ע ביו"ד סי' שפ"ח ס"א כתב שאכל אסור להניח תפילין ביום ראשון; ואחר שהניח החמה ביום שני, מותר להניחם. (לגבי יום שני דבעינן אחר הנז' החמה עיין באו"ח בב"ח, במג"א סי"ק ה' ובביאור הגר"א.)

הנה השו"ע לא מחלק מתי היה יום המיתה ומתי היה יום הקבורה, אלא כל יום א' של האבלות ר"ל ביום הקבורה אבל אסור להניח תפילין כל היום, כן נראה מסתימת מרן, אמנם מצינו בדין מי שנפטר ביום ראשון ונקבר ביום שני כמה חילוקים.

האליה רבה (סי' ל"ח סי"ק ג') כתב שאם שמע אחר שהתפלל ערבית דק"ל בסוף סימן שע"ה (סעיף י"א) דאותו יום אינו עולה, יש להסתפק אי מניח תפילין ביום שני שנקרא לו ראשון, ומט"ז ביו"ד בסיומן ת"ב סעיף י"א משמע לי דמניח תפילין, ונראה דביום קבורה אין מניחין אף שמת אתמול כמו בשמועה קרובה דהוי נמי דרבנן כמו ביום קבורה שמת אתמול. ובחיודושי ר' יום טוב צהלון (בסוף השו"ת בחיודושי לפ' איזהו נשך יב.) כתב דווקא ביום מיתה שהוא יום קבורה אין מניחין שהוא דאורייתא, וכן עיין בפרי מגדים או"ח משבצות זהב סי' ל"ח ס"ג.

וכן פוסק הגר"ע (יו"ד סי' שפ"ח ס"א) דאכל אסור להניח תפילין ביום ראשון, דהיינו ביום קבורה אף שמת אתמול. כ"כ הא"ר או"ח (סי' ל"ח סק"ג).

והנה מהריט"א (בחי' לפ' איזהו נשך דף יב) כתב שביום שמועה קרובה או ביום קבורה שאינו יום מיתה מניח, ומה שנאסר בהנחת תפילין הוא רק ביום המיתה שהוא יום הקבורה שהוא מן התורה, נראה מדבריו שאחר הקבורה יש להניחם בברכה.

והחיי אדם בחלק א' כלל י"ד סעיף י"ט כתב דאם הקבורה אינו ביום המיתה דנראה לו דיניחם בלא ברכה, משמעות דבריו שבגלל חשש לדעת מהריט"א קבע שיניח מספק אבל ללא ברכה, אמנם בחלק ב' - ג' כלל קנ"ה סעיף ל"ח כתב שביום הראשון לקבורה לא מניח תפילין, רואים דחזר בו.

וכן בשו"ת תשובות והנהגות ח"א סימן תר"פ נראה מדבריו דנוקט שיש להחמיר ולהניחם, אמנם בלי ברכה, וכן פסק בשו"ת באר יצחק (יו"ד סי' ל"ב).

ובספר שמירת שבת כהלכתה פס"ד הע' קל"ב כתב בשם הרה"ג רב שלמה זלמן אויערבך זצ"ל דמוטב למדקדק במצות להניח בצניעה בלא ברכה.

ובשו"ת מנח"ש תנינא (ב' - ג') סי' צ"ט אות ה' מוסיף דאף דלא קיייל כהמהריט"א מ"מ הרבה מהיראים מקפידים להניח מספק בצניעה על תנאי בלא ברכה, ורק אם המיתה היתה בשבת כתב המהרש"ם בדעת תורה (סי' ל"ח ע"ה ה') דלכו"ע אין להניח תפילין ביום הקבורה. (אמנם ע' בשו"ת מנח"ש תני (ב' - ג') סימן צ"ה שמביא שיום קבורה או אפי' שמועה קרובה אפי' שאינו יום מיתה, פטור מתפילין מפני שהוא יום ראשון לאלבות ויש כח ביד חכמים לעקור דבר מה"ת).

אמנם יש כמה מהאחרונים שחולקים על המהריט"א ואוסרים להניח תפילין ביום הקבורה אפי' שאינו יום מיתה, והם: הברכי יוסף ברו"ח סי' ל"ח ב' דין ה' כתב דהמהריט"א בחיודושי איזהו נשך דף י"ב העלה דאם מת יום אחד ונקבר ביום אחר, החייב ביום קבורה. והביאו הרב יד אהרן בסתם. וק"ק עליו דהרי הט"ז (סי"ק ג') חולק על זה בהדיא. וכן כל האחרונים דאסרי להניחם בשמועה קרובה, ודאי סברי דלא כמהריט"א. וק"ק על הרב מהריט"א דמדברי הרמב"ן בתורת האדם, והביאם מרן בב"י ביו"ד סי' ת"ב, משמע דיום ראשון משמועה קרובה אסור בתפילין. וכמו שהוכיחו הט"ז והש"ך ביו"ד סימן שפ"ה. וא"כ ה"ה ליום קבורה, עכ"ל. וכן חזר עד"ז הברכ"י ביו"ד סי' שפ"ח.

וכן הנצי"ב בהעמק שאלה פרשת ויחי שאלתא ל"ה אות ו' מוכיח שהשאלות רובו הראשונים לא סברו כמהריט"א וכן מוכיח מדברי המ"ק שכתב שאסור בתפילין מעת לעת מקבורת המת. ומוכיח עוד מכך שהראשונים למדו שתשעה באב אסור בתפילין מיום ראשון של האבלות והרי אבלות תשעה באב היא מדרבנן וא"כ איך ניתן ללמוד אותה מיום ראשון של אבלות כשהוא מדרבנן ומניחים בו תפילין (שהרי אף לסוכרים שיום א' מן התורה כרמב"ם הוא רק ביום מיתה שהוא יום קבורה) ומסיים שם שהרי בררנו בס"ד הרה"ב מהראשונים ז"ל ס"ל דיום שמועה (קרובה) וקבורה פטור מתפילין וגם דעת הרמב"ן הוא כן כן הסכימו כל האחרונים ז"ל.

ובהדגול מרובה (יו"ד סי' שפ"ח) השיג על מהריט"א ופסק שאף ביום הקבורה שאינו יום המיתה אסור בהנחת תפילין כמו יום ראשון בשמועה קרובה שהוא ודאי אחר הקבורה, והביא ראיה מהרמב"ן שהביא הב"י בס"י ת"ב.

וכ"כ פתחי תשובה (יו"ד סי' שפ"ח). וכן חלקו על שיטת המהריט"א בשו"ת יהודה יעלה (ח"א או"ח סי' י"ד) שכתב אבל כבר השיגו על מהריט"א הנ"ל כל האחרונים הא"ר סי' ל"ח דמייתי ליה גם מעלתו והברכי יוסף שם ובשוריי ברכה שם וביו"ד סי' שפ"ח והדגול מרובה ביו"ד שפ"ח ובתשובה מאהבה שם ביו"ד ובס' לשון חכמים ובס' לחם יהודא ספ"ה מהל' אבל ובס' שערי דעה יו"ד סי' שפ"ח כולם השיגו על מהריט"א הנ"ל וכולם כוונו לדבר אחד ע"פ מ"ש הב"י בס"י ת"ב בשם הרמב"ן שגם ביום שמועה קרובה אסור להניח תפילין א"כ הה"ד וכ"ש ביום הקבורה וכ"ה בט"ז יו"ד סי' שצ"ח ובב"ה סס"י שפ"ח ובתשו' משאת בנימין סי' פ"ב הראה עליו הש"ך סי' שפ"ח. וכ"כ בשו"ת האלף לך שלמה (יו"ד סי' ש"י"ח) וכתב שאף הישועות יעקב חלק על מהריט"א.

ובשער"ת (סי"ק ד) כתב דגם מ"ש בבה"ט בשם מהריט"א חולק עליו בבר"י ובמח"ב וסיים בה סוף דבר נ"ל דיום הקבורה אף ע"פ שאינו יום מיתה אסור בתפילין וע"ש שכתב שכן מוכח מהט"ז ומ"ב וכן הא"ר שם ובש"ץ כתב ג"כ בשם ספר דרך המלך דלא כמהריט"א.

ובערך השולחן (יו"ד סי' שפ"ח ס"ב) כתב דאפילו כשהקבורה היתה אחר יום המיתה ואפילו אחר כמה ימים לא יניח תפילין ביום הקבורה דלא כיש מי שחולק בזה, וגם ביום שמועה קרובה לא יניח תפילין וכן כשנקבר בלילה או שמע בלילה למחר אינו מניח תפילין.

וכן במשנ"ב (סי' ל"ח סי"ק ט"ז) כתב שאפילו ביום שנקבר שאינו יום המיתה כיון שהוא יום ראשון לאבילות ולמנחמים וע"כ אפילו אם נקבר בלילה לא יניח תפילין ביום. וכן אם שמע שמועה קרובה (דהיינו בתוך שלשים אפילו ביום ל' עצמו) ג"כ דינו כיום הקבורה ולכן אפילו אם שמע בלילה לא יניח תפילין ביום ואפילו בא לו שמועה קרובה כשכבר הניח תפילין והתחיל להתפלל חולצו, ומביא בשער הציון בשם הט"ז, א"ר, דגול מרובה, ודרך חיים, ומצייין שם דלא כמהריט"א.

וכ"כ הנה"ח באות ט"ז דאסור להניח תפילין ביום הקבורה, ומביא כמה פוסקים שמחמירים דלא להניחם ושיש איסור להניחם.

וכן פוסק הבן איש חי בפרשת חיי שרה אות י"ב שאם מת לו מת ביום אחד ונקבר ביום אחר אסור להניח תפילין ביום קבורה.

ובשו"ת תשובות והנהגות יו"ד סימן רת"פ כתב בשם רב חיים מבריסק שאסור להניחם.

ובשו"ת אור לציון ח"א סימן ו' מביא ראיות מדברי מרן שאכל פטור מתפילין ביום הקבורה, עיי"ש.

ובגשר החיים (ח"א פ"ה סי' ד') צידד שפטור מתפילין אפילו עברו כמה ימים עד הקבורה. ובהערה שם הביא מארץ חיים (סתהון) שמנהג ירושלים שמניחים ביום קבורה שאינו יום פטירה, ומביא שהראשון הרה"ג רב שלמה זלמן אויערבך זצ"ל שכי"כ באורחות חיים החדש בשם רבני הספרדים בירושלים. אולם שם משיג שהשד"ח וכה"ה שהביאו מדברי האחרונים לא כתבו כן.

ובספר ילקוט יוסף עמוד תכ"ג כתב דכיון שיש מה' אם יש להניח תפילין או לא, להלכה נראה שיניח תפילין בצניעה בלא ברכה, והרוצה שלא להניחם יש לו על מי לסמוך, אמנם טוב להחמיר להניחם וכן ראוי להורות.

ויש להעיר על דבריו כיון שרוב הפוסקים לא רק פוטרים להניחם אלא אוסרים להניחם, וא"כ כיון שיש בזה ספק איסור היה ראוי להורות לא להניח כמו רוב הפוסקים. [ובעמוד תכ"ז כתב שאם מת לו מת בשבת ונקבר ביום ראשון יש לו להחמיר שלא יניח תפילין כיון דלא נהג אבלות בשבת כלל, ויש להעיר שכן נהג אבלות בשבת כיון שדברים שבצניעה כן נוהג, ובהערות שם מביא את זה וכותב שעיקר דינו הוא משום שצירף דעת הכנה"ג לפטר מתפילין, ע"ע בשו"ת יבי"א ח"ב יו"ד סימן כ"ז].

ובספר חזון עובדיה על אבלות ח"ב כתב שדעת רוב הפוסקים שאינו מניח תפילין, אבל כמה פוסקים כתבו שכן יניח, ולכן שמא מסיק שהבא להמלך אומרים לו שיניח תפילין בצניעה, אבל נראה מדבריו שאין להורות לרבים שיניחו אפילו בלי ברכה, אלא רק אם שואל יש לומר לו שיניח בלי ברכה, אבל אם לא שואל מוטב שלא יניח.

ואחרי כתבתי כל זה שאלתי להרה"ג רב יצחק יוסף שליט"א על מה שכתב בילקוט יוסף שיש להניח תפילין ושהו נגד פשטות דעת הבית יוסף ורמב"ם אחרונים ואמר לי שאחרי שאביו זצ"ל כתב בחזון עובדיה שרק הבא להמלך אומרים לו שיניח בצניעה, הרי הוא חזר בו וסובר שלכתחילה אין להניח ורק מי שרוצה להניח יש לו על מי לסמוך.

ולמעשה נראה שאין להורות שיניח בלי ברכה, אלא יש לומר שלא יניח בכלל, כיון שרוב פוסקים אוסרים (הלא הם הברכי יוסף, הנצי"ב, דגמ"ר, פת"ש בשם כמה פוסקים, אליה רבה, הגרעק"א, שערי תשובה, ערוך השולחן, מש"ב, כה"ח, בא"ח, שו"ת תשובות והנהגות, שו"ת אור לציון, גשר החיים, ועוד וכן נראה מהב"י ביו"ד סי' ת"ב), וכן אמר לי הרה"ג רב מכאל פרץ שליט"א אחר להניחם ביום א' של האבלות אפי' שאינו יום המיתה, ודו"ק.

אמנם אם א' רוצה להניחם, אין למחות בידו כיון שיש לו אילן גדול כדי לסמוך, אבל אין לחשוב שהוא מחמיר על עצמו, כיון שדעת רוב הפוסקים הוא שעושה איסור בדבר.

DINE TORA

Comuníquese al cel. (+52) 55 3214 4312

SERVICIOS

Contrato de renta, venta, preventa, inversión, sociedad, testamentos, heter iska otros

ASESORÍA

Consultas telefónicas, Citas, Preguntas

CONTACTANOS

Cel. (+52) 55 3214 4312

Email: Betdinemetumishpat@gmail.com

Dirección: Moliere 128, Polanco, CDMX